

Danska vinköpare handlar hälsosam mat

Studier visar att intag av vin respektive öl och sprit visar olika effekter på sjuklighet och dödlighet, vilket tyder på att andra faktorer än själva alkoholen har betydelse för dessa samband. Johansen och medarbetare har i en tvärsnittsstudie undersökt om danskar som köpt vin också köper hälsosammare matvaror än de som köpt öl. Genom att analysera 3,5 miljoner transaktioner från två stora danska matvarukedjor kunde författarna visa att vinköparna också köpte oliver, mager ost, mager mjölk, frukt och grönsaker, matlagningsolja, fjäderfä och magert kött. De danska ölköparna köpte läskedrycker, lammkött, korv, smör eller margarin, griskött, chips, kallskuret, socker och färdigrätter. Författarna konkluderar att hänsyn bör tas till flera livsstilsfaktorer än vad som är brukligt när sambandet mellan alkohol och sjukdom/dödlighet studeras.

Den främsta styrkan med denna studiedesign är att uppgifterna om alkohol och matinköp inte är självrapporterade, då det är välkänt att alkoholintag generellt underrapporteras. En av svagheter-

»De danska ölköparna köpte läskedrycker, lammkött, korv, smör eller margarin, griskött, chips, kallskuret ...«

I studier av samband mellan alkohol och sjukdom/dödlighet bör matvanor också beaktas. Foto: IBL Bildbyrå

na med denna studie är att man måste anta att de som köpte varorna också konsumerade dem. Trots detta är studien intressant på mer än ett sätt.

Någon liknande studie låter sig inte genomföras under svenska förhållanden. Även om svenskers och danskers alkoholkonsumtion skiljer sig åt är det inte säkert att val av livsmedel till alkoholtyp gör det. Studien visar att förutom kön, ålder, rökvanor med flera hitintills kända störfaktorer bör också typ av matvanor tas i beaktande när sambandet mellan alkohol och sjukdom/dödlighet studeras.

Ingrid Larsson

klinisk näringsfysiolog, med dr, obesitas-mottagningen/medicin, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Johansen D, et al. Food buying habits of people who buy wine or beer: cross sectional study. *BMJ*. 2006; 332:519-21.

Intramuskulär injektion riskerar bli subkutan hos en allt fetare befolkning

Intramuskulära injektioner kan ha olika anslagstid och effekt beroende på var de ges. Det kan förklaras av bl a olika genomblödning i olika muskler. Hos en befolkning som ökar allt mer i vikt får ytterligare en orsak ökad tyngd: kanylen når kanske inte fram till sitt mål! Detta har undersökts genom att man mätt hudmuskelavståndet i samband med DT av bäcken hos 100 konsekutiva patienter i åldern 22-65 år, varav 61 kvinnor.

I den övre, yttre kvadranten, där injektioner vanligen ges, varierade avståndet mellan 8 och 60 mm. Hos 57 procent av kvinnorna och 21 procent av männen räckte en 35 mm lång kanyl inte in till muskelytan. Resultatet stöds av en liknande studie med 30 mm kanyl, där man även injicerade 1 ml luft som markör och fann att den hamnade subkutan hos 92

procent av kvinnorna och 48 procent av männen [*Eur J Radiol*. 2006;58:480-4]. Det kan invändas att studierna är små och urvalet inte slumpmässigt.

Hos oss är de gröna »intramuskulärkanylerna« 50 mm långa och torde räcka till de flesta patienter. Dock kan det vara klokt att överväga andra injektionsställen eller längre kanyler till obesa patienter. Eller, som påpekas i en kommentar i *BMJ*, öka trycket mot vävnaden: »There is nothing that can't be done with a strong arm and a green needle.«

Henrik Zetterström

docent, anestesivdelningen, Östersunds lasarett

Nisbet AC. Intramuscular gluteal injections in the increasingly obese population: retrospective study. *BMJ*. 2006;332:637-8.

Sidoskillnader i rörelser ses redan hos nyfödda barn

Högerhänthet är ett typiskt karaktärsdrag hos människan, och de flesta av oss föredrar även höger fot, höger öga och höger öra för olika typer av aktiviteter. Men hur det kommer sig att vi vanligen föredrar höger sida i våra handlingar och hur denna dominanta högersidighet utvecklas är fortfarande oklart.

För tidigt födda barn, i riskzonen för olika typer av utvecklingsavvikelse, är oftare vänsterhänta än befolkningen i stort. Ökad kunskap om den tidiga utvecklingen av sidorelaterat beteende är därmed även av klinisk betydelse. Denna typ av kunskap kan bidra till en förfining av metoder för tidig upptäckt av avvikelser från den typiska utvecklingen (t ex cerebral pares) och en snabb rehabiliteringsinsats.

I den aktuella avhandlingen studeras sidoskillnader i benrörelser hos friska, fullgånget nyfödda barn samt utvecklingen av sidoskillnader i målinriktade armrörelser hos fullgånget och för tidigt födda barn från 6 månaders ålder fram till fyllda 3 år. Undersökningar med hjälp av bl a optisk rörelseregistrering visade tidiga tecken på sidoskillnader, som, när det gäller skillnader i rörelser mellan höger och vänster arm, också tycks vara stabila över tid.

En framträdande sidoskillnad i de studerade beteendena sågs i rörelsernas uppdelning, dvs hur rörelserna är uppbyggda i mindre enheter. För både benrörelser hos nyfödda och armrörelser hos 6-36 månader gamla barn sågs färre enheter i högersidiga rörelser, vilket skulle kunna tyda på bättre kontroll av höger sida redan från nyföddhetsperioden och framåt. I armrörelserna hos för tidigt födda barn sågs inte samma mönster av sidoskillnad över de studerade åldrarna.

Fynden tyder på att utvecklingen av sidodominans hos människan är biologiskt grundad, men den kan också påverkas av miljöfaktorer i form av t ex störningar som kan uppstå vid för tidig födsel.

Erik Domellöf

fil dr, institutionen för psykologi, Umeå universitet

Avhandling. Domellöf E. Development of functional asymmetries in young infants: a sensory-motor approach. Umeå: Umeå universitet, institutionen för psykologi; 2006.